

Responsio Ludovici de Bils domini a Coppensdamme, ... ad literas ad ipsum datas & nuper transmissas a ... Tobia Andreae ... : qua ostenditur verus usus vasorum hactenus pro lymphaticis habitorum ... Cum adjecta delineatione suorum actorum anatomicorum; nec non brevi ac compendiosa historia eorum, quae spectant artem ac scientiam condiendi balsamo singulari ac methodo nulli hactenus communi humana cadavera.

Contributors

Bils, Lodewijk de, 1624-1670.

Publication/Creation

Roterodami : Ex officina Arnoldi Leers, 1669.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/smtm4j4k>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

RESPONSIO LUDOVICI DE BILS

DOMINI A COPPENSDAMME,

BOONEN &c.

*Prætoris Civitatis & Territorii Aerdenburgici, nec non Pro-
fessoris Honorarii Universitatis Lovaniensis,*

Ad literas ad ipsum datas & nuper transmissas à Celeberrimo & Clarissi-
mo Viro Domino TOBIA ANDREÆ Professore Medicinæ &
Philosophiæ in Electorali Academia, quæ est Duysburgi ad
Rhenum; qua ostenditur verus usus vasorum hæcte-
nus pro lymphaticis habitorem.

Cum adjecta Delineatione suorum Actorum Anatomicorum; Nec non brevi ac
compendiosa Historia eorum, quæ spectant artem ac scientiam
condiendi Balsamo singulari ac Methodo nulli hæctenus
communi humana Cadavera.

ROTTERODAMI,

Ex Officinâ, ARNOLDI LEERS. MDCLXIX.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b3197708x>

EPISTOLA TOBIÆ ANDREÆ

Ad Nobilissimum

LUDOVICUM DE BILS.

Vir Nobilissime &c. Domine & Amice colendissime :

Honor quo me, Nobilissime Domine, dignatus es afficere, non solum me visitando & in numerum tuorum amicorum suscipiendo, sed precipue me de diversis notabilibusq; rebus Anatomiam concernentibus informando, tuamq; sententiam de variis questionibus Tuæ Nobil. à me propositis detegendo, me animat, ut de novo Tuæ Nobil. molestiam creem porroq; informationem de hoc vel illo petam. Nuper sermo mihi fuit cum Doctore quodam Medicinae hujus loci de admirabili Tuæ Nobil. anatome, quæ manuducit ad minimas quoque partes, quas oculus non satis curiosus vel non videt, vel ut simplices considerat, cum tamen duplices vel multiplices existant, atque ita ulterius discurrendo de duplici tunica, quâ famosa illa vasa lymphatica prædita esse Nobil. Vir tandem invenit, & de disputatione quæ Tibi eam ob causam cum aliis intercessit, petiit à me prædictus Dominus, ut ipsi indicarem cursum quo liquor iste ex vasis lymphaticis à Tua Nobil. inventis potest & debet in vasa fermentativa ferri. Retuli ipsi de eo quantum adhuc in recenti memoria erat, sed quia nobis, qui hîc vivimus non tantopere sunt cognita nomina illa Belgica, quibus Vir Nobil. partes corporis exprimit, imò res ipsa idcirco fit obscurior, dubito an Tuam mentem bene perceperim atque prædicto Domino communicârim, quod doleret veleo nomine, quod Tuam mentem, Vir Nobil. forsân in detrimentum aliquod Tuæ bonæ famæ immutâsssem. Hæc ratio est quare meam responsionem, aut potius conceptum, quem de hac re feci, Tibi Vir Nobil. his referam, quod Tuæ Nobil. placeat per ocium

mihi notum facere anne mentem Tuam bene perceperim ; aut si
 non , ut placeat mihi eam scripto aliquo plenariè communicare.
 Responsio igitur mea erat circiter talis, quòd vasa lymphatica prout
 vulgò ab omnibus Anatomicis nominantur, duabus gaudeant tuni-
 cis , inter quas se innumerabilia eaq̃ valde exigua & subtilia vasa
 disseminant, quæ simul sumpta visaq̃ fibrillosam substantiam musco
 arborum similem, representant ; quod q̃ illa subtilem liquorem ve-
 hant, quem proprie lympham vel rorem esse Nobil. Dom. statuit ;
 sed quòd prædicta vascula quicquid liquoris hujus non potest huic
 aut illi parti applicari, transmittant in canalem aut vas aliquod, in
 se multas valvulas continens, ita dispositas ut influentem liquo-
 rem introrsum versùs cor mittant , at non è contrario ad exteriora
 revertere permittant. Quòd etiam ordinariè hic liquor distillet
 ex glandulis , quarum extima tunica , est prædictarum suprema,
 quæ se circa glandulam distribuit illamque circumvestit , inde ad
 alias partes se extendens , dum interim hujus liquoris ex subti-
 lissimis illis vasculis exstillantis pars illa , quæ , uti dictum, huic
 aut illi parti non potest agglutinari , per glandulas tanquam per
 chartam emporeticam aut simile filtrum transfluens, à crassiusculis
 suis particulis liberatur hocque modo subtilisata in prædictum ca-
 nalem aut vas , quod illas valvulas continet, congregatur. Porro
 quòd succum hunc subtilisatum Vir Nobil. non vocet lympham
 cum reliquis Anatomicis , sed fermentum, quia nutritioni sangui-
 nis ejusq̃ fermentationi inservit, quòdque idcirco vasa, quæ vulgò
 lymphatica dicuntur , significantius à T. Nobil. per nomen vaso-
 rum fermentativorum exprimantur. Sed hîc mihi ulteriùs suc-
 currit dubiumq̃ reddit an bene memoria meæ impresserim illud
 quod mihi Nobil. Vir de distributione horum vasorum fermentati-
 vorum retulit ; nimirum an illa omne suum fermentum tandem
 emittant in ductum thoracicum, ut inde in cor directè fluat ad au-
 gmentum sanguinis, aut anne per multas diversas partes suum fer-
 mentum

mentum quoque distribuant, nam (si rectè memini) Nob. Vir mihi retulit, quòd minima pars horum omnium vasorum ad conficiendum sanguinem concurrant, quòd cum prædictis non videtur bene consentire. Querere liberet nil minus, an hæc distributio hujus fermenti se ita etiam haberet per testes & renes (quia etiam inter glandulas numerantur) uti quoque per glandulas mammarias & salivales, & sic porro per omnes? Adderem equidem adhuc unam aliamve questionem, sed nolo una vice Tuæ Nobil. consq. molestus esse, nihilominus hoc adjicere debeo, ut petam quòd Tuæ Nobil. placeat simul mihi notum facere, an certum sit Dominum Gutschovium diem suum obiisse ut percepi; principaliter verò, quomodo jam res Tuæ Lovaniæ se habeant. Nam annon vereris Vir Nobil. ne post Domini Gutschovii obitum, illa quæ in secreto de celeberrima tua arte consignasti & Archivis Bruxellensibus concedidisti, aliis tradantur, qui forsàn vel studio, vel per inconsiderantiam (quamvis impossibile esse videatur, quòd ita rem istam concepturi sint uti illam Tuæ Nobil. ore tenus Domino Gutschovio proposuit eumq. de ea informavit) illam palam faciant & divulgent, quòd in detrimentum Tuæ Nobil. foret? Aut an speras quòd D. D. Ordines Brabantia illa scripta non facile ex Archivis aliis tradent? Vellem libenter ut etiam hac in parte curiositati meæ Tuæ Nobil. satisfaciat, quo ob hoc etiam rationes novas habeam profitendi me Tuæ Nobilit. ad summa obligatum esse & manere

Tuæ Nobilit. Officiosissimum

T O B I A M A N D R E Æ.

Duysburgi ad Rhenum
1668. die 17. Julii.

Responsio LUDOVICI DE BILS Domini à Coppensdamme, Boonen &c. Prætoris Civitatis & Territorii Aerdenburgici, nec non Professoris Honorarii Universitatis Lovaniensis, ad litteras ad ipsum datas & nuper transmissas à Celeberrimo & Clarissimo Viro Domino TOBIA ANDRÆ Professore Medicinæ & Philosophiæ in Electorali Academia quæ est Duysburgi ad Rhenum, qua ostenditur verus usus vasorum hætenus pro lymphaticis habitorum;

DOMINE & Amice.

LITTERAS Tuæ Claritatis gratissimas, 17. Julii hujus currentis anni 1668. conscriptas, justo tempore & bene curatas accepi, ad quas (humanissima tua & civili sollicitatione me obstringente) non potui intermittere, quin ad Tuæ curiositati meoque officio satisfaciendum (quantum ratio præsentis temporis naturaque rei his contentæ permittere potuit) summarie præsentibus respondeam.

Dico igitur primò, quantum spectat motum cursumque humoris per vasa lymphatica, de quo Claritas Tua veram informationem petit, quòd illa quæ hætenus sub nomine vasorum lymphaticorum veniunt vasa (uti id Dominus ante hac ex discursu meo bene observavit & multò melius, quàm ex novissimo tractatu Experientissimi Domini Gualteri Needham de Formato Fœtu animadverto, quòd prædictus Dominus præter alios ex scriptis meis perceperit) quòd, inquam, duas tunicas habeant, & quòd inter illas inveniantur innumerabilia, exigua & subtilia roris sive lymphæ vascula, ad instar fibrillarum, quarum constitutio valde similis est convenitque cum musco arborum; quodque hæc in se contineant liquorem nutritivum pro omnibus partibus corporis, qui nullis valvulis in suo cursu impeditur; moveturque ille liquor à centro corporis ad illius circumferentiam, ita quidem ut revertens liquor per interiorē canalem horum vasorum roriferorum, in quo ferè ubique valvulæ inveniuntur, nullo modo ros vel lymphæ vocari debeat, sed melius fermentum. Quapropter ego proprio motu vasa hæc

ob

ob id vasa fermentifera denominavi. Hoc fermentum ad sanguinis conservationem & fermentationem inservit; hujusque motus est planè contrarius roris aut lymphæ prædictæ, nimirum ab exterioribus ad interiora, transfunditurque tandem hoc fermentum ex dictis vasibus in sanguinem, scilicet in venas jugulares, vel alias ubi separationes jugularis & axillaris inveniuntur; uti etiam in thorace, & inferius in ventre in cisternam sive receptaculum &c. ut per ductum thoracicum, qui est vasorum fermentiferorum maximum, ulterius in sanguinem usque transvasetur & cum eo misceatur.

Quòd autem tam lymphatica quàm fermentifera hæc mea vasa hoc modo sint constituta, ad oculos clarè demonstrare possum, uti id jam D. D. Doctoribus Stalpartiis van der Wiele multisque aliis ostendi in quadam glandula ex collo canis desumpta, in qua ipsis monstravi quomodo hæc roris aut lymphæ vasa muscosam suam substantiam circumcirca illam glandulam inter duas tunicas propagent, & quomodo in infima parte hujus glandulæ initium suum capiat vas fermentiferum quod huic vasi rorifero inclusum, interiorē canalem constituit: Uti etiam ejus valvulas; & insuper canalem hunc interiorē sive vas fermentiferum ex equo, quod erat ductus thoracicus; & in eo ostendi, quòd adhuc alterius formæ valvulæ, quàm hæctenus cognitum fuit, existant.

Secundò quæritur, an omnia prædicta vasa fermentifera suum fermentum tandem in ductum thoracicum excernant, ut inde directè ad cor feratur, atque hoc pacto sanguinem augeat & fermenti loco illi existat, vel an etiam suum fermentum multis aliis partibus communicent? Responsi loco sit, quòd Domino olim oretenus notificârim, quòd maxima pars succi venarum lactearum se exoneret inter tunicas tam venarum, arteriarum, vasorum roriferorum, membranarumque, quàm alias partes quæ in mesenterio inveniuntur, ut ita vehatur ad omnes partes corporis tam internas quàm externas, &c. Quàppe in gravidis etiam fœtus non nutritur sanguine, sed succo nutritio qui fœtui affertur, uti etiam à liquore, quem membrana animos includit, & qui non est urina aut sudor, uti à quibusdam tam olim quàm nunc fuit judicatum; Quòd vel nuper vidimus in ædibus D. Doctoris Stalpartii van der Wiele Med. D. & Anatomici Hagæ-Comitis, in recens nato infante, in quo ab ipso ostendebatur, quòd Urachus, sive putatitius ille urinæ ductus, nullam planè cavitatem habeat perquam urina ex vesica in membranam Amnios posset venire.

Reliqua

Reliqua & minor pars succi venarum lactearum mittitur per ductum thoracicum in anfractum vel gyrum ut inde in venam jugularem sinistram & in sanguinem transfundatur. Præter hæc vasa jam recensita sunt alia quæ se non in sanguinem exonerant, uti ductus Virsungianus, qui se in intestinum duodenum effundit; tum ductus salivales, quorum liquor vel sputum non minus ac succus qui in ductu Virsungiano invenitur fermenti rationem habet. Scilicet saliva in ventriculo & hic succus in intestinis.

Ex enarratis Tua Cl. colliget, quod non rectè me intellexerit dum putavit ex me percepisse quod minima pars vasorum fermentiferorum concurrat ad elaborationem sanguinis, quia nil aliud à me dictum est, quàm quod minima pars venarum lactearum suum succum in sanguinem effundat.

Quod porrò concernit quæstionem, an distributio hujus fermenti etiam fiat per testes, renes, mammas, glandulas salivales &c. ad illam respondeo, quod glandulæ salivales suam salivam vel fermentum in os emittant; quod residuum quod per testes, mammas, aliasque glandulas redit, ad cisternam vel receptaculum &c. vehatur. Uti superiùs retuli quod fermentum ab omnibus corporis partibus, se rursùs per vasa fermentifera in sanguinem transfundat; sed ductus roriferi rorem ad testes transportant ut inde semen elaboretur, & ad mammas ut lac fiat; ut hinc pateat, quod ex sanguine semen, lac, saliva &c. non conficiatur. Videat Tua Cl. ex pag. 74. tractatus curiosi *de virorum organis generationi inservientibus* à Celeberrimo Domino Regnero de Graeff Med. D. Delphensi-Batav. nuper edito, quos discursus in superiùs laudati Domini Joh. Stalpartii vander Wiele ædibus, de seminis generatione; uti etiam de lactis, salivæ &c. mutuo habuimus. Nam nominatus D. de Graeff ex opinione tam veterum quàm hodiernorum scriptorum judicabat, quod semen, lac, saliva &c. ex sanguine elaborentur; in qua opinione Vir Cl. dicebat se perstiturum, donec ipsi ostendissem, quod ros juxta meam secandi methodum ad testes, glandulas mammarias ductusque salivales &c. feratur; sed juxta hanc demonstrationem nec præsens temporum rerumque constitutio, nec ipsa natura præsentis hujus negotii mihi permittit, ut me ulteriùs explicem. Attamen hoc in transcurso dicam, quod omnes illi, qui semen, lac, salivam & succum nutritivum pro fœtu &c. ex sanguine derivare volunt, nec per ullum calculum Mathematicum; nec per Philosophiam & scientiam; nec per demonstrationem Anatomicam, vias, quæ huc juxta illorum opinionem inserviunt,

inserviunt, certò demonstraturi sint, multò minùs meas tollent; in quam meam sententiam alii Anatomici & inter illos prælaudatus D. Joh. Stalpart, non minùs Anatomicus expertissimus transit. Porro ut plenius curiositati Tuæ Cl. satisfaciam, adjungam experimentum, quod nuper fecimus in ædibus hujus Domini Joh. Stalpart, ubi præsentè Domino D. Cornelio Stalpart van der Wiele hujus fratre, & Cornelio van Solingen Chirurgo, nobis exhibebantur arteriæ crurales, quæ ante tres menses in ventre canino vinculis constrictæ & postea dissectæ erant, in quibus sanguis non inveniebatur, sed planè erant contractæ & angustæ redditæ, notabaturque simul, quod membranæ harum dictarum arteriarum post disruptionem & dissectionem suam, rursus coaluerint, in cujus dissectionis factæ medio in utraque arteriæ parte tuberculum aliquod duriusculum inveniebatur, parte illa omni carnosâ substantiâ destituta. Unde porro petenda solutio quæstionis, quæ moveri posset, de viis per quas ductus roriferi suum rorem vehunt, si arteriis dissectis illarum membranæ sint disruptæ.

Denique quod concernit nuncium de obitu Domini Gutschovii, ut etiam hac in parte Tuæ Cl. satisfiat, responsum habe, quòd hic D. Gutschovius Professor Anatomix & Matheseos dum viveret in Universitate Lovaniensi, Vir in dictis Facultatibus & Scientiis, non minus in Philosophia & tota Medicina excellentissimus, Fatis cesserit Lieræ 4. Maii hujus anni, discedens Gandavum, ubi Vir ille Clarissimus ordini Canoniorum S. Baëstii insertus erat.

Quod si hic Dominus diuturniore vita gavisus fuisset, nec mihi cum ipso in reditu Sylvâ-Ducis multa incommoda supervenissent, quum ex mandato Præpot. D.D. Ordinum General. fœderati Belgii inquisiveram in cadaver Dominæ Valckenisse Abbatisæ dum viveret Monasterii in Oorschot, quæ inter Sanctas recepta erat, quia illius cadaver absque ullo adminiculo medicamentorum contra corruptionem præservantium per multos annos à puncto mortis incorruptum mansisse ferebatur; Et quidem quòd Dominus Gutschovius mecum de conditione cadaveris testimonium veritati conforme dederat, quale à me mandatum Præpotentum D.D. Ordinum 13. Julii, 1663. datum postulabat; quamvis hoc testimonium contrarium esse inveniebatur illi à Doctoribus & Professoribus Medicinæ Universitatis Lovaniensis & nomine tenus à D. M. de Ophem. P. Doorlinx & F. Plempio, 1658, 11. Jun. dato. Quod si in-

quam hinc incommoda multa non fluxissent, magnos progressus jam fecissemus in conscriptione nostræ Anatomix, additis figuris hanc spectantibus. Quippe Bruxellas veniens percepi quod ob recensitam rationem quæstiones motæ erant, sustinebaturque quod Domino Gutschovio notitia mea Anatomica non esset concedenda, quodque ipsi fides propter juramentum deponendum haberi non posset, cum tamen ille juramentum præstitisset, (quod 15. articulo Contractûs inter D. D. Ord. Brabantix & me initi requirebatur, satisfecisset. Nam quia Excell. sua D. Marchio de Caracena solum Dominum Gutschovium inter tres à D. D. Ordinibus Brabantix tunc temporis propositos elegisset & idoneum esse judicasset cui cognitio mea Anatomica aperiretur, nihil amplius contramoliri potuit, quàm hoc quod dicebant Dominum Gutschovium teneri priusquam juramentum illud præstaret specimen edere & ostendere illa omnia, quæ ipsi à me prius monstrata erant, quod tamen adversabatur conditionibus prænominati contractûs. Hæ molestiæ posthæc ipsi pariebant (uti & ego non minimum illius fensi) magnum cordolium, magnamque molestiam, præsertim quia ipsius fides suspecta habebatur ut ne jurato quidem credi deberet nisi injunctum specimen edidisset.

Tenebatur hic Dominus Gutschovius, juxta 7. & 8. art. nominati Contractûs, cognitionem, quam ex mea informatione accepturus esset Latino stylo conscribere, ut hoc scriptum manuum nostrarum subscriptione & sigillis nostris munitum Archivis infereretur, ut illic custodiretur, sed hoc factum non est quia Excell. sua D. Marchio de Caracena, Dominiqûe Delegati D. D. Ordinum Brabantix consentiebant, quod exhibito demum specimine à Domino Gutschovio requisito, ego demonstrationem meam præsentem solum D. Gutschovio præstarem, quod conjunctim delineationes illas [quæ ut illi scripto prænominato jungerentur necessum erat, quod per illas omnia distinctius & fundamentaliter intelligi possent] eò melius adornaremus, quod toto opere ita absolute hoc scriptum Archivis demum mandarem. Et ut hoc effectui daremus omniaque ad perfectionem & finem optatum perduceremus sat temporis nobis concessum fuit. Sed nec hæ delineationes sunt factæ, nec quid Archivis mandatum, quia Professores Universitatis Lovaniensis noluerunt me juxta sæpius nominatum Contractum & diploma vel Patentes (uti ajunt) literas à Rege Hispaniæ concessas suscipere, causantes se Excommunicatione puniendos, si me, nisi Romano-Catholicam Religio-

Religionem profiterer susciperent. Quod omne & quæ mihi præter hæc evenerunt clarè patent ex libello calci harum adjuncto. Sed ut paucis multa dicam, principales rationes, quæ tandem me coegerunt ut mecum constituerem Lovaniam deferere, fuerunt, quòd ibidem in periculo vitæ versarer, quapropter illinc discessi, ut de hac passa injuria conquerer. Hæc querela primò instituta apud Excellent. Suam D. Legatum Hispaniensem Hagæ-Comitis residentem, ut de ea Excellentiam suam D. Castel Rodrigo certiore faceret; sed finem petiti non prævidens, me ut subditum ad prælaudatos D. D. Ordines contuli, à quibus literas commendatitias ad prælaudatum D. Marchionem Castel Rodrigo accepi, ut per Excellentiam Suam auctoritatem restituerem in integrum & mihi omnia mea mobilia à Magistratu Lovaniensi arresto detenta redderentur, sed nihil hæc literæ profecerunt, quippe nec hoc momento quid de meo salario frui, aut mobilia mea recipere aut compensationem passi damni accipere possum.

Quandoquidem igitur D. Gutschovius & ego ab invicem, modo enarrato, longè separabamur, ejusmodi excellens propositum infectum manere debuit, atque hoc pacto, interveniente morte D. Gutschovii, notitia meæ Artis apud me privatim manet mihiq; illius possessio absolutè restituta est. Neque etiam hucusque inaudivi, quòd quis vel à D. Marchione Castel Rodrigo vel à D. D. Ord. Brabantia (juxta 9. art. illius contractûs) in locum demortui D. Gutschovii sit substitutus aut substitui debeat, ut Anatomiam, & quod ab illa dependet, administret.

Hæc sunt, quæ concernunt res illas de quibus meam sententiam Tua Cl. petiit, sed quia T. Cl. addit, quòd subinde dubia hæserit an meam mentem bene ceperit, quia nomina Belgica, quibus partes corporis exprimo fortè non distinctè satis percepit, consultum judicavi ad has tuas literas non solum Belgico idiomate respondere, sed hanc meam responsionem unà cum *Vera delineatione Actorum meorum Anatomicorum* curare ut in Latinā linguam transferatur typisq; mandetur, ut ab omnibus doctis legi & intelligi possit. Estque hæc ratio quare mea responsio tam diu suspensa fuerit, sperans Tuā Cl. hoc mihi in sequiorem partem non interpretaturam. His finio & Tuam Cl. clementi Custodiæ & protectioni Omnipotentis commendo

Tuæ Clarit. Officiosissimus

LUDOVICUS de BILS de Copensdamme.

Data Hagæ-Comit.

1668. die 20. Aug.

B 2

LUDO-

LUDOVICI DE BILS

*Civitatis atque Territorii Aerdenburgici Prætoris, nec non in
Academia Lovaniensi Professoris Honorarii.*

ACTORUM ANATOMICORUM,

Quæ obtigerunt ex quo Roterodamo discessit,

VERA DELINEATIO.

Um plurimi tùm in Philosophia & Anatomia, tum in Medicina excellentes viri variis è locis à Bilsio identidem efflagitarent, atque difficultates aliquas illi moverent, quarum rogabant solutionem, atque adeo quid respondendum iis, qui Ductum Bilsii Roriferum rejicientes, alios in Vasis Lymphaticis & Valvis ipsi contrarios Ductus putant invenisse, quidque de Chylo, Rore, Lacte, aliisque certò statuendum; quatenus ipsius æstimatio fert & conscientia, æquum duxit, primùm antecedentem verum rerum suarum statum declarare, nimirum, quod forte fortuna cum Principe Viro aliquot abhinc annis Bruxellis in Gallias iter faciens, prima occasione propter artem Marchioni Caracenæ innotuerit, & quia Marchio eminentissimis veri Principis virtutibus ac maximè indefessa discendi cupiditate flagrat, non multùm post præsentia Marchionis fruebatur, cui in variis suis dissectionibus ita satisfecit, ut tandem per illum & Brabantia Ordines cum Rege Hispaniarum pactus sit, ut nimirum Rex illi viginti millia Carolinorum donaret, ac duo millia Carolinorum in stipendium annuum, atque tantundem ipsius filio, & præterea, in Regia Academia Lovaniensi Professor Honorarius renunciaretur, utque ille quinque sua cadavera condita, omnemque suam scientiam Academia tradere teneretur, atque adeo in manum cujusdam eam in rem à Rege constituti Professoris, qui in omnibus dissectionibus atque lectionibus habendis vice ipsius Interpretis publicè fungeretur, ut ita Anatomia ac naturæ humanæ cognitio, quantum in ipsis foret, in Academia Lovaniensi ad summum perfectionis gradum eveheretur, quibus ritè compositis, pacta Laboris mercede, prout par erat, gaudere voluit

Bilsius.

Bilsius. At, ecce, canterius in limine, ut summa cum molestia atque rem promovente Marchione quatuor & viginti millia Carolinorum, aliisque intercedentibus unius anni stipendium tandem consecutus fuerit. Cæterum, quamvis duas primas condiciones executus sit, tertiam exequi etiam paratus esset, Professorio munere fungi nequaquam concessum fuit, Professoribus Lovaniensibus ipsi adversantibus, hujus suamque Religionem variam prætexentibus; pactum quippe atque mandatum Regis Hispaniarum cum Bilσιο initum ipsique exhibitum si exequerentur, excommunicatum iri, cum tamen pacti non fuerint ignari, ipsumque Bilsium esse Prætorem Civitatis Ardenburgi Religionisque Reformatæ, prout in Concilio D.D. Brabantiae Ordinum Dux Bourneville inferebat, *Accipiamus scientiam, & mittamus Conscientiam.* Adeoque jusjurandum in manu Abbatis Parcensis præsentibus Marchione Caracenæ, Delegatisque à D.D. Brabantiae Ordinibus more Reformatis usitato perhibuit. Hæc ita se habere adjectis tum publicis tum privatis testimoniis, literisque quo tempore illic commoratus est, hinc inde datis asserere voluit Bilsius, quasque probantibus ipsis Ordinibus animus erat typis mandare, tum ut ipsos ab ulteriore molestia exoneraret, tum maximè ut suos & notos & clandestinos hostes hisce evinceret, ipsorum suspicionem falsam esse: ipsorum namque cavillationes certum est præsentis rerum ipsius statui, modò ne impediuntur, nocere; ipsum verò prima occasione omnem molestiam devoraturum, quia D. Sasburg Illustriss. D.D. Fœderati Belgii Ordinibus à causis Bruxellis Excellentiss. Castel Rodrigo jam demonstravit injuriam, quam Lovanienses ipsi hætenus factitarunt & etiamnum factitant, adversante immunitate illi à Rege Hispaniarum concessa, qua ipsi libertas conscientiae indulgetur. Num verò Gubernator captiones Lovaniensium Regiæ Majestati præferat, patebit: insignes saltem ipsius virtutes ubique cognitæ nil quicquam sinunt Bilsium adversum ipsius nomen præsumere. Ex sequentibus patebit quàm cæcutiant libellorum scriptores in iis quæ invenisse deprædicant, adeoque quàm ficulneis niti se rationibus, quibus Ductum ipsius Roriferum impugnant: nihilominus ne putent in eorum gratiam eousque artem suam ipsum revelaturum: jam dudum indigni habentur, qui ab ipso sermone doceantur aut censuram subeant, adeoque nomen suum parum ab ipsis pati posse arbitratur: si hætenus prout res ipsi cognita fuit, non scripserit, ad id non tenebatur; neque scientiam suam animus fuit unquam revelare, sed modò indicare quæ ignorant, atque ita

nunc; verùm paulò evidentiùs quàm antè : & maximè propter superiorè petitionem, utque quantum licebit, dubitationi eorum satisfaciat, qui absque malivolentia ex defectu cognitionis modò, ab ipsius opinione dissentiunt, quomodo plurimis præclaris viris jam nuper satisfecit, quod maximè in declaratione ipsius Ductus Roriferi, Valvarumque quas dicunt nuper inventas, explicatione constat, atque ita se res habet.

Ductus ejus Rorifer atque universa vasa, ut vocant lymphatica, quatenus Rorem ferunt, valvis omnino carent, tam partem inferiorem versùs & ab illa, quàm superiorem versùs & ab illa; hæc est unica ejus veritas: at regeritur, ipsum fasum esse, illas jam dudum in Ductu Rorifero ostendisse, & Sassiùm Roterodamensem Medicum illud affirmare, adeoque Hagæ-Comitis ipsi fuisse demonstratas, illo nihil contradicente, quas tamen antea toties negasset: at ut verbo dicam, nec illi, neque quisquam mortalium Ductum ejus Roriferum neque vasa lymphatica verè hætenus cognoverunt, quamvis illa secundum naturales eorum proprietates absque ullo errore evidenter descripserit. Hoc fortè ænigma videbitur, atque ita est: namque videntes nihil viderunt atque palpantes nihil palparunt. Cæteros quod attinet, licet eorum objectiones veræ sint, verum etiam & ipsi risum movisse hac in re secundum ipsorum opinionem se componenti non secundum veritatem ipsi penitus cognitam, neque abs re: quorsum namque doctiores redderet eos, qui omni conatu nihil tam captabant, quam ipsum tandem aliquando suis insidiis capere? Næ plus voluptatis quam commiserationis ex ipsis cepit, siquidem in præjudicium ejus nominis putatitiæ suæ scientiæ aura moti agitabantur: se ipsi saltem miserè deceperunt, neque unquam cognoverunt Ductum Roriferum cunctaque vasa lymphatica ex duplis constare tubis, quorum exterior Rorem, interior verò alium succum vehat, cujus usus ipsis hætenus ignotus & Attendite hîc, illum exteriores tubos solùm & propriè vocare vasa Rorifera aut lymphatica, illi namque soli ex moschosis fibris complexi Rorem ferunt, nulla usquam impediti valva, ductu continuo à centro corporis circumferentiam versùs ibique terminantur, prout dissectus ejus Canis illud demonstrat. Lateriores (excepto ab ipso ante dicto Tubo Rorifero) hîc & alibi se cum exterioribus per quasdam ad id determinatas glandulas sociantes, inde quendam succum quasi per colationem recipiunt, qui per glandulas Cisternam versùs, indeque interiorem maximum tubum legens Receptaculum tortuosum reperit, atque ita Cordi se immiscet, in quod
semel

femel infusus nunquam cum præcedentibus iterum se miscere potest, inque his tubis interioribus hæc ad ea celebratæ valvæ reperiuntur, quas fluitum foret putare Bilsium modò nuper vidisse; cuius siquidē constat, annos abhinc duodecim illum succos ex variis canibus glandulatim extraxisse, inque annulis servasse : quare tum etiam animadvertit illos succos Rorem aut lympham nunquam dici posse, verum fermentum, ita ut illorum vasa inde vasa fermentitia apud se dixerit, atque revera sunt talia, verum de his aliàs pluribus.

Putat etiam Bilsius sufficere hoc manus oculatas habentibus. Habent saltem unde se exerceant, atque vasa lymphatica, quæ adeò jactant, nunc demum investigent, quemadmodum in negato Receptaculo tortuoso inquirendo antea non minùs quàm novennium sudatum est ab illis. Non verò invidet ipsis hoc exercitium, sufficit demonstrasse se humani corporis ita gnarum esse, prout se venditavit, quicumque tandem prætextus agatur. Si quis ulteriorem demonstrationem ab eo petit, illam denegat, quousque Lovanii recipiatur, quando iis qui errorem suum haud gravatè fassi fuerint, benignè satisfaciet, atque paratus erit discere, quod hætenus ignorat, ab illis, qui, si Diis ita placet, ad id idoneos se præstiterint.

Cæterum ut posteriori petitionis parti satisfiat, scilicet, quid porrò de Chylo, Rore & Lacte judicandum : nullum dari alium Chylum quàm in venis statuit, Rorem verò esse omnino eundem, quem in usu tubi dicti fermentitii descripserit, ac tandem quibusdam in locis se inferentem in quibusdam glandulis colligi, perque eas colatum Lac fieri.

Hic quicquid amicæ eorum petitioni respondere valet, neque dubitat, quin ipsis satisfecerit, quippe ulterius progredi vetat ejus juramentum. Atque revera verbis sesquipedalibus satis usus videtur ; sibi namque persuadet, hæc ab adversariis suis veritatem ignotam non ausis adstruere, non aliter exceptum iri. Verum enim verò quid dicant, si illos vellet persuasos, omne nostrum corpus nihil aliud esse quam majorum & minorum tuborum contextum, atque se minimam eorum fibram, licet quadruplo exilior sit quam est capillus, demonstrare posse, atque ita evidenter, quo pacto totum nostrum compositum sit, quam evidenter de aliquo ædificio demonstratio institui potest. Quid dicant, si Mense Martio violenta morte extinctum cadaver servet, quousque Itali, Hispani, Sueci, Dani &c. Lovanium se contulerint, ejusque dissectioni interfuerint, quam etiam post tres menses per quinque aut sex septimanas in eo, prout

prout in cadavere recente, instituet? Annon hoc ipsis meræ videatur Chimæ atque insomnia? & tamen nihil sub Luna tam certum, quam certum est illum utrumque perficere posse.

Jam abhinc triennio hujus posterioris specimen edidisset, pactum executioni modò mandatum fuisset, & ipse stipendium suum potuisset obtinere: quare Graphiarius Bouton omnium scientiarum studiosissimus apud Thesaurarium oleum & operam perdidit, uti in epistola nequicquam ea de re ad eum data videre est. Alterum verò jam dudum præsentibus perspicacissimo Marchione Caracenæ eamque ad rem Delegatis è Brabantia Ordinibus, doctissimisque Ecclesiasticis ac Politicis ita demonstravit, ut abundè illis satisfactum sit, prout ex insequente pacto ulterius patet. Non est quod hic prætexatur, summos illos viros utpote ultra crepidam judicantes facilè potuisse falli: verum, præterquam quod periculi plena sit alea principes viros eo modo palàm fallere, abunde cautum erat: illi enim non modò suis, verùm etiam summorum suorum Professorum ac Doctorum oculis rem perspiciebant, cujus rei documentum infallibile in specimine ejus operis, quod D. Gutschoven præsentibus D.D. Professoribus ac Doctoribus Lovaniensibus ac Bruxellensibus Pless, Dorlix, Lespiere & Overdaed, solùmque ex ejus institutione dedit. Verùm quorsum pluribus verbis? Hujus rei veritatem paginæ sequentes sic aperire possunt, uti Bilsius, quamprimùm Lovanii restitutus fuerit, cum bono Deo coràm ipsis demonstrabit, ut sinistra opinioni, labori inutili, indeque provenientibus disputationibus imponatur finis.

Bruxellis 2. Martii 1667.

LUDOVICUS DE BILS

De Coppenſdamme.

Pactum

Pactum cum Appendice.

TRes Brabantiae Ordines audito quicquid ab Abbate Parcensi, Barone Melsbroeki, & Consulibus Bruxellensibus eam ad rem delegatis, Domino Boutono eorum Graphiario interveniente varia post colloquia ipsorum nomine transactum & cum Nobilissimo Ludovico de Bils, Copenſdammi Toparcha de quinque cadaveribus ab ipso Nobilissimo de Bils conditis, ipsiusque speciali dissecandi methodo, cæterisque rebus inde dependentibus, hodiè tandem convenerunt, ut ipsorum Delegati transactum ratum habeant prout sequitur.

I.

Nimirum, ut D. de Bils quinque cadavera condita tribus Brabantiae Ordinibus aut eorum Delegatis tradat in usum Facultatis Medicæ in Academia Lovaniensi, ut in ea conserventur, atque studiosorum Medicinæ institutioni inserviant, quousque ipsis Ordinibus æquum visum fuerit.

II.

Ut D. de Bils suam dissecandi methodum tam incruentam quam cruentam atque demonstrationem Roriferorum Ductuum, Lymphaticorum Vasorum, Tortuosorum, Receptaculorum, Cisternarum, Valvularum, Vasorum, Membrarum, Tunicarum, earumque mosci moschorum, minimorum vasorum terminationes, tororum fibras cum eorum tunicis, succorumque colationem, cæterasque partes exactam dissecandi artem continentes ipsi nunc, aut etiamnum noscendas à tribus Ordinibus aliquem denominatum, nullum verò alium doceat.

III.

Ut eundem in dissecandi ἐγχειρησι prædictorumque demonstratione, quantum in ipso erit, exerceat, ut illo mortuo, eadem dissecandi methodus, exercitiumque Anatomicum ab illo noscatur & continuetur, ipseque doctus sit alium ab ipsis Ordinibus denominandum docere.

IV.

Ut omnem dissecandi artem denominando scriptis primum exhibeant, ut ille ex scriptis solum omnem artem ediscat, sin minùs, porrò edoceatur.

C

V. Ut

V.

Ut hoc peracto, D. de Bils cum denominando imposterum in Academia Lovaniensi Anatomiam publicè exerceat in hominum ac bestiarum corporibus, pro re nata juventutem in ea exerceat, omnesque partes evidenter demonstraret, neque dissectionem incruentam aperiat.

VI.

Ut secretò atque unà nullo præsente præparent, quæ ad incruentam cadaveris humani dissectionem requiruntur, omnes verò ejus partes vel capillo minores palam separent.

VII.

Ut denominandus omnem dissecandi methodum Latinè describat cum iis quæ inde dependent, quantum poterit, evidentissimè, eamque descriptionem D. de Bils Belgicè interpretetur, scilicet, num ipsi placeat.

VIII.

Uti hoc peracto, ita ut omnes ex ea descriptione illam dissecandi methodum ediscant, duo duplicata ejus descriptionis exemplaria in utraque lingua subscribant atque obsignent, ut serventur loco ab Ordinibus denominando duobus reconditoriis, utroque duabus clavibus occluso, quarum apud Ordines, altera apud Facultatem Medicam custodietur.

IX.

Ut alterutro mortuo alium ab Ordinibus denominandum superstes doceat, atque in Anatomia exerceat, neque tamen arcanum alteri unquam revelet.

X.

Ut D. Petrus Carolus Ludovici filius de Bils si se Anatomix velit applicare, uti in primo denominandi locum surrogetur, omnibus præferatur, ita tamen ut antedictas condiciones observet.

XI.

Ut D. de Bils juret se suam dissecandi artem nulli alii revelasse, neque revelaturum directè neque indirectè nisi ab Ordinibus eam ad rem denominando aut denominandis.

XII.

Idem facturi sunt omni tempore illud rogati denominandus aut denominandi, ut dictum arcanum apud Academiam permaneat, neque retegatur, communicetur aut reveletur, nisi qui ab Ordinibus ad id obtinuerint auctoritatem.

XIII. Ut

XIII.

Ut D. de Bils Theatrum Anatomicum in Academia Lovaniensi ab ipso dissecandis tam hominum quam bestiarum corporibus, quantum in ipso erit, exornet, neque eapropter aliquam mercedem petat.

XIV.

Ut toto vitæ curriculo in dicta Academia munia ista Anatomica publicè exerceat, neque nisi consensu Ordinum ab illis desistat.

XV.

Ut ipse atque denominandus, ubi illa dictam artem doceri potuerit, quisque separatim aut unà juramentum præstent, quod cognitio acquisita sit, atque ab aliis faciliè atque exactè acquiri posse, prædicto scripto modò perlecto.

XVI.

Quare D. Bilsio D. D. Ordines per suum Thesaurarium van Assche duo & viginti millia florenorum Rhenanorum numerabunt ex quo ab ipso Prædictis conditionibus satisfactum fuerit, alterum dimidium portione æquali, duobus prioribus immediatè sequentibus spatiis.

XVII.

Præter annum florenorumbis mille stipendium, quod D. de Bils numerabitur ex vectigalibus, suæ atque filii sui vitæ tempore, dum usque ad obitum ea munia in dicta Academia exerceat ac continuat, atque si ante filium diem obeat, filio ejus numerabitur illud stipendium dum vivit.

XVIII.

Ea conditione, si D. de Bils aut ejus filius vel à Rege vel D. D. Ordinibus, vel dicta Academia de Officio aliquo prospiciatur, diminuetur de stipendio tantum quantum de beneficio accrescet.

Quare D. D. Ordines suis Delegatis ad pasciscendum atque prædictas conditiones exequendum fidem faciant cuncta tamen approbaturò Gubernatore.

*Actum in Collegio D. D. Ordinum
Bruxellis 12. Junii 1663.*

Me præfente

J. BOUTON.

Et paulò inferius.

Gubernator intellecto harum literarum argumenti Regii Tusci Advocato Consilio concessit, atque hisce concessit, ut Brabantiae Ordines illorumve Delegati pactum cum Ludovico de Bils ratum habeant, quod unà conceperunt modo in hisce contento, excepto, quod corpora condita tradantur Gubernatori, aut eam ad rem denominando in usum Facultatis Medicæ in Academia Lovaniensi, quodque ii, quibus arcanum revelandum sit semper à Rege denominandi sint, aut Gubernatore ejusque successoribus harum Provinciarum Gubernatoribus Generalibus è numero trium in Anatomia experientissimorum, quos Ordines proponunt, eamque ad rem denominabunt, ac præterea quod Bilsius jusjurandum, ad quod tenetur, præstabit Gubernatori, aut ab eo denominando. Jubet Gubernator, ut Bilsio dimidium florenorum duorum & viginti millium ipsi addictorum numeretur è paratioribus nummis vectigalium extraordinariorum, quàm fieri poterit, promptissimè, alterum verò dimidium portione æquali, duobus prioribus immediatè sequentibus spatiis, à Norberto van Assche Consiliario ac vectigalium Brabantiae Quæstore Generali, atque hasce exhibentis, hujusve exemplar authenticum, additasque literas fidei in rationem ejus impensis solutio habebitur rata, prout æquum erit.

Datum Bruxellis 18. Augusti 1663.

Signatum

D E. vt.

Subscriptum

Marchio Conde de Pinto.

Inferiùs subsignatum

*P. d'Ennetierres, P. de Brecht,
Petri Champnant, & Ja. le Roy.*

Adhuc inferiùs ita legebatnr.

Infrà scripti pro autoritate antè memorata, acta sua uti dictum est, strictè regere pollicentur: se obstringendo, &c. renuntiando &c.

Datum Bruxellis 13. September 1663.

Subsignatum

*F. Libert, Abbas Parcensis, Baro Melsbroeck. G. F. Marselaer,
J. Bouton, atque Ludovicus de Bils, de Coppensdamme.*

Decemb.

Decembris 2. die 1663. juramentum dixit Bilsius Reverendo Domino Abbati Parcensi, præsentibus Barone Melsbroeck & Consulari Bruxellensi Marselaer meque Graphiario.

Subsignatum

J. Bouton.

Brabantia Ordines accipientes superius, jubent, ut eorum Thesaurarius van Assche se secundum illud componat, quatenus attinet solutionem Bilsio addictam, à Governatore Regique Tusci Consiliariis concessam, nimirum, ut dimidium florenorum Rhenanorum duorum & viginti milium Bilsio numeret, quamprimum ipse conditionibus pacti satisfecerit.

Datum Bruxellis 6. Decemb. 1663.

Signatum

Vlier, vt. Teye, vt. Broeckh. vt.

Subscriptum

J. Bouton.

Concordat cum Originali.

J. Bouton.

D. Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromistæ & Caracena, Comes de Pinto, Domino Nostro Regi à Consiliis Statûs, Governator & Capitaneus Generalis Belgii ac Burgundia &c.

Domini Domini.

Cum Ludovico de Bils Bonemi ac Coppensdammi Toparchæ, necdum prout transactum est, satisfactum sit, hisce significantes petimus, & tamen à Rege mandamus, ut actutum illi satisfiat, cum corpora dissecta Academia Lovaniensi nequeat exhibere, antequam ipsi, prout transactum est, satisfactum sit. Hisce tutelæ divinæ vos commendo.

Bruxellis 4. Decemb. 1663.

Signatum

Comes de Pinto.

Inferius subsignatum

Vereycken.

Inscriptio erat.

C 3

D.D. An

D.D. Antistitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus capitalibus Provinciae ac Ducatus Brabantiae istius Provinciae Ordines representantibus aut eorum Delegatis.

D. Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromista & Caracena, Comes de Pinto, Domino Nostro Regi à Consiliis Statûs, Gubernator ac Capitaneus Generalis Belgii ac Burgundiae &c.

Domini Domini.

Graphiarius Bouton nobis significavit de minimis Anatomico Bilsio numerandis, non possumus non vobis indicare, absolum nobis videri, quod Graphiarius nobis super ea re memoravit, cum à Rege Ordinibusque Provinciae ac Ducatus Brabantiae ita transactum sit, periclitaretur nempe fides Regia, nî Bilsio modo quo transactum est, satisfiat, quod cum differri ulterius nequeat: significamus vobis & tamen à Rege mandamus, ut apud Consiliarium in Concilio Brabantiae Gutschoven deponantur dicti nummi usque quò Bilsius se solvat, ut utraque pars de executione pacti tuta sit. Hisce tutelae divinae vos commendo.

Bruxellis 29. Januarii 1664.

Signatum

Comes de Pinto.

Inferius subsignatum

Vereycken.

Inscriptio erat.

D. D. Antistitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus Capitalibus Provinciae ac Ducatus Brabantiae istius Provinciae Ordines representantibus aut eorum Delegatis.

D.D. Ex Ordinibus Brabantiae Delegati ad literas Gubernatoris 29. superioris mensis datas, atque quod à D.D. Ordinibus 28. antè statutum erat, jubent, ut eorum Thesaurarius van Assche apud D. Consiliarium van Gutschoven florenorum Rhenanorum duo & viginti millia deponat ea conditione, ut apud eum permaneat usque quò de conditionibus pacti D.D. Ordinibus satisfecerit Bilsius, & illi ea de re judicaverint.

Datum Bruxellis 1. Februarii 1664.

Signatum

Vlier, vt. Teye, vt. Brouckh. vt.

Subscriptum

J. Bouton.

Guber-

Gubernatori.

Humillimè indicat Ludovicus Bilsius, quomodo Brabantia Ordines stipulati sint à Consiliario Gutschoven, ne nummos ab ipsis Ordinibus apud illum depositos Bilsio numeret, nî priùs Ordinibus plenariè satisfaciât: ille Graphiarium Bouton rogavit, qua in re consistat plenaria illa satisfactio: qui respondit, se Delegatis Ordinariis ea de re locuturum, vel, si res exigat, Ordinibus Generalibus ad 27. hujus mensis convocatis. Ea ratione sit venia dicto, executionem facti ulteriùs protrahere videntur, quomodo hætenus. Quare humillimè rogat Bilsius Excellentissimum Dominum ne opus hoc ulterius differatur, verùm brevi executioni mandetur, prout novissimè statutum est præsentibus Gubernatore, Graphiario Bouton ac Professore Gutschoven, nimirum, ut suam dissecandi artem dicto Professori scriptis tradat Bilsius, quam ubi vel ex scriptis didicerit, vel, si opus fuerit, explicante Bilsio, Professor præparabit canem, in quo demonstrabit Gubernatori præsentibus Doctoribus l'Espiere & Overdatz quicquid antè Bilsius Gubernatori tribusque ex Ordinibus Delegatis demonstravit, deinde ubi Professor juravit se plenariè didicisse, talemque esse quæ arcana maneat, & tamen vel minimas particulas illâ reteggi ac demonstrari posse: atque adeo ut Gubernator fateatur se ex dissectione Professoris perspexisse quicquid antè Bilsius Gubernatori demonstravit, tunc Bilsium satisfecisse ita ut actutum numeros depositos accipiat, quo facto &c.

Signatum

LUDOVICUS de BILS De *Coppensdamme*.

Extractum ex deliberationibus D.D. Brabantia Ordinum, atque ex iis Delegatorum.

Ultima Martii 1664.

Graphiarius Bouton significavit, Gubernatorem sibi tradidisse libellum supplicem ipsi à Ludovico Bilsio exhibitum, quo nummos apud Consiliarium Gutschoven depositos acciperet, quamprimùm conditionibus sequentibus satisfecerit, nimirum, ut suam dissecandi artem Professori van Gutschoven scriptis tradat, quam ubi vel ex scriptis didicerit Professor,
vel,

vel, si opus fuerit, explicante Bilsio, Professor solus & absque alterius subsidio canem præparabit, in quo demonstrabit Gubernatori præsentibus Doctoribus l'Espiere & Overdats quicquid antè Bilsius Gubernatori tribusque ex Ordinibus Delegatis demonstravit, quo factò, Professor jurabit, omnia se exactè percepisse, atque artem revera talem esse, qualem Bilsius Gubernatori dictisque Ordinibus præstitit, illaque arte vel minimas humani corporis particulas retegì ac demonstrari posse, neque tamen artem ulli innotescere, ac tandem si Gubernator fateatur se ex operatione ac Professoris demonstratione vidisse quicquid antè Bilsius demonstravit: deliberatione habita num scilicet Ordinibus satisfecerit Bilsius, ut illi hoc tantum peracto dicti nummi depositi numerentur, convenerunt, illas operationes Gubernatoris consensu debere fieri, se delegatisque præsentibus, atque non solum Doctoribus l'Espiere & Overdats verum etiam Plempio ac Dorlix ex Academia Lovanienfi, atque si ab omnibus Doctoribus judicetur, artem revera talem esse qualem Bilsius prædicavit, ac Professore van Gutschoven illam percepisse ac operatum esse modo quo Bilsius, nec non dato ab illis Doctoribus testimonio, juramento ac sigillo, atque ab ipso Bilsio de facto Academiæ Lovanienfi in usum Facultatis Medicæ traditis quinque corporibus conditis cum cæteris secundum pactum, tum demum Bilsio dictos nummos numeratum iri, aliàs non.

Infra legebatur

Concordat cum Originali

Signatum

J. Bouton.

Nos infra scripti fidem facimus, Dominum Gerardum Gutschoven, Anatomix in Academia Lovanienfi Professore, in præsentia Excellentissimi Domini Marchionis de Caracena Belgii Gubernatoris, & Deputatorum Dominorum Ordinum Brabantix nobis exhibuisse aliquot Cadavera Canum artificiosè admodum dissecta in iisque demonstrasse more novo & inaudito, absque ulla sanguinis effusione varias partes hætenus omnibus ignotas, & inter has potissimum ductum Chyliferum, illiusque receptaculum & progressum secundum longitudinem spinæ ejusque in venam jugularem insertionem. Insuper flexum, circuli quadantenus emulum, illaque demonstrata,

monstrata, & deinceps alia plurima eadem arte demonstranda, fore talia, ut Respublica medica magnum augmentum & utilitatem sit habitura.

Bruxellis 28. Aprilis 1664.

Subsignatum

P. Dorlix & Adr. Wolffs.

Nos infrascripti idem attestamur, & præterea eadem nos vidisse demonstrari à Domino *Ludovico de Bils*. In dissectione *Canum* taliter ut dissectio & demonstratio utriusque nobis videatur esse eadem & per omnia similis.

Bruxellis die quo supra

Subsignatum

*I. de l'Espiere Excellentissimi March. de Caracena
Med. Cub. & L. Overdatz.*

Eodem die D.D. de Bils ac Professor Gutschoven præsentem Gubernatorem, D. Abbati Parcensi, D. Baroni Melsbroeckii juramentum Articulo 15. Pacti inter Bilsium ac D.D. Brabantiae Ordines initi memoratum præstiterunt, me subscripto etiam præsentem.

Signatum

J. Bouton.

Maji 5. die 1664. Professor Gutschoven & juramentum articulis 11. ac 12. Pacti nominatum perhibuit Domino Antistiti van Vlierbeke.

Signatum

J. Bouton.

Nos Rector & Universitas Studii Generalis Lovaniensis declaramus & agnoscimus Dominum *Ludovicum de Bils*, Dominum *de Bonem & Copenſdamme*, nobis tradidisse quinque Corpora Anatomicè dissecta & Balzamo condita idque hodierna die, ex Commissionem & Mandato Excellentissimi Domini Gubernatoris, cujus literas itidem ex manibus dicti Domini de Bils de data 4. Decemb. 1663. accepimus, ac in plena Universitatis

D

congre-

congregatione perigimus in quorum fidem hifce figillum nostrum sub-
imprimi ac per Secretarium subscribi iuffimus.

Lovanii anno à Circumcifione Domini, 1664. Mensis Maji die prima,

Inferius erat scriptum,

De Mandato Dominorum meorum,

Subsignatum

Petrus Mintart.

Et figillatum cum dicto sigillo.

*D. Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromi-
sta & Caracena, Comes de Pinto, Domino Nostro Regi à Consi-
liis Status Gubernator ac Capitaneus Generalis Belgii ac Bur-
gundiae &c.*

Domini Domini.

Cum pacto abundé satisfecerit Bilsius, quomodo ex testimoniis apud
vestrum Graphiarium Bouton videre est, vobis significamus, ut absque
ulteriore mora illi florenorum apud Consiliarium Gutschoven deposito-
rum duo & viginti millia numerentur. Itaque tutelæ divinæ vos com-
mendo.

Bruxellis 2. Maji 1664.

Signatum

Comes de Pinto.

Et inferiùs

Vereycken.

Inscriptio erat.

*DD. Antistitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus capitalibus Provinciae ac Duca-
tus Brabantiae istius Provinciae Ordines representantibus, aut eorum Delegatis.*

*E Brabantiae Ordinibus delegati visio Gubernatoris literis 2. hujus
mensis datis de florenorum duobus & viginti millibus antehac apud Con-
siliarium*

filiarium Gutschoven depositis, ut pacto inter D.D. Ordines & Ludovicum de Bils inito satisfiat, consentiunt, ut datis eorum Thesaurario van Assche literis ab ipso Bilsio de acceptione istorum nummorum ex decreto Gubernatoris ac Dominorum fisci Regii Consiliariorum superioris anni 1663. die 18. Augusti & cæteris annexis sub Dominorum sigillo, D. Consiliarius Gutschoven nummos istos Bilsio annumeret.

Datum Bruxellis 5. Maji 1664:

Signatum

Vlier, ^{vr.} Teye, ^{vr.} Brouckh. ^{vr.}

Subscriptum

J. Bouton.

Superiores florenos bis & vicies mille à Thesaurario van Assche accepisse fateor ex antecedente decreto.

Signatum

LUDOVICUS DE BILS De Coppendamme.

Concordat cum Originali

J. Bouton.

Excellentissimo Marchioni Caracena Brabantia Ordines.

Humillimè significant Brabantia Ordines accepisse Excellentissimum Dominum ex decreto superiore 18. Augusti pactum inter se & Ludovicum de Bils antea initum de quinque corporibus conditis, ejusque dissecandi arte latius in dicto pacto memoratis, & quia in eo mentio fit, ut quibus ars concredenda sit, à Rege sint nominandi, aut Gubernatore, ejusque successoribus, harum Provinciarum Gubernatoribus Generalibus, è numero trium in Anatomia experientissimorum, quas Ordines ad id proponent ac denominabunt, Ordines secundum beneplacitum Gubernatoris se componentes, hisce Excellentissimo Domino reverenter proponunt Gerardum de Gutschoven, Anatomia ac Matheseos Professore, Vopiscum Fortunatum Plemptium & Petrum Dorlix Medicina in Academia Lovaniensi Professores, humillimè supplicantes, trium istorum unum denominare Excellentissimo Domino placeat, cui à Bilsio ars illa declaretur, quo facto &c.

Exemplar Responsi.

Gubernator intellecto hujus libelli argumento denominavit ac denominat Gerardum van Gutschoven, ut illi ex pacto inter supplices ac Bilsum inito Bilsius artem suam in eo nominatam declaret, unumquemque articulum ad id observando.

Datum Bruxellis 24. Octobris 1663.

Signatum

Inferius

Signatum

Concordat cum Originali.

L. M. de Pinto.

Ex mandato Gubernatoris.

Vereycken.

Teste

A. D. Coster Not. Publ.

Regis Hispaniarum diploma.

Philippus Dei gratiâ Rex Castilia, Leonis, Arragonia, utriusque Sicilia, Hierosolyma, Portugallia, Navarra, Grenade, Toleti, Valencia, Gallicie, Mailorca, Minorca, Sevilie, Sardinia, Corsica, Murcia, & Jaëna, Algarba, Algeriæ, Gadum, Insularum Canaria, Insularum atque terra continentis Oceani, Archidux Austria, Dux Burgundia, Lotharingia, Brabantia, Lemburgi, Luxemburgi, Gelria, & Milani, Comes Habsburgi, Flandria, Arthesia, Burgundia, Comes Palatinus, Thirola, Hanovia & Namurci, Princeps Svavia, Marchio Sacri Imperii, Romæ, Dominus Salinarum, Mechlinia, atque Dominator in Asia & Africa. Hasce præsentis visuris Salutem. Notum facimus, quod propter laudabilem famam nobis de nostro perdilecto Ludovico de Bils, Coppensdammi Bonemi &c. Toparcha nunciatam, deque ipsius scientia atque in arte disse candi experientia, cum incruenta, tum cruenta, cæterisque inde dependentibus scientiis, ipsius fide atque industria abundè acquiescentes ipsum Bilsum ex deliberatione nostri perdilecti ac fidelis Consanguinei Domini Ludovici de Benavides, Carillo & Toledo, Marchionis Fromista ac Caracena, Comitæ Pinta, Nobis à Consiliis Statûs, Locitenentis Gubernatoris atque Capitanei Generalis Nostri Belgii Burgundiaque &c. ordinavimus ac denominavimus, ordinamus ac denominamus hisce ad exercitium Anatomicum in Academia nostra Lovaniensi juxta nostrum perdilectum Professore Anatomicæ Gerardum van Gutschoven, aut alios ejus loco posthac quâ publicè, quâ privatim demonstret ac indicet quicquid prolixius explicatur in tractatu & pacto inter ipsum ac nostros perdilectos ac fideles Provinciæ ac Ducatus

tus Brabantiae Ordines inito ac concluso, atque à memorato Consanguineo nostro nomine accepto secundum acta 12. Junii, 18. Augusti ac 13. Septembris vertentis hujus anni data, & quicquid inde dependet, ut agat quicquid bonus ac fidelis Anatomicus valet ac tenetur agere, atque ad dictum exercitium pertinet: & juxta stipendium dicto tractatu expressum, honores, jura, præminentias, prærogativas, immunitates, emolumenta, utilitates eò pertinentes, quibus muneribus ut fideliter fungatur ex dicto pacto, tenetur Bilsius juramentum præstare nostro perdilectò ac fideli, Domino Philippo Guilielmo de Steenhuyt Equiti, Baroni Poederleæ, Domino Flerfæ, Moerbece &c. nobis à Consiliis Statûs ac Secretario, ac Brabantiae Cancellario, quem ad id denominamus ac mandamus, ut juramento à Bilsio perhibito, illum constituat, ubi, quomodo, & à quibus illud fieri decet, in dicto exercitio Anatomico, quo, simul & dictis honoribus, jure, præminentis, prærogativis, immunitatibus, emolumentis ac utilitatibus per reliquos nostros Consiliarios in Concilio Brabantiae, cæterosque nostros Judices, Officiarios ac subditos, ad quos hoc spectat *Ludovicum de Bils* quietè ac pacificè uti, frui sinat, cunctis impedimentis ac oppositionibus cessantibus: Mandamus porro nostro perdilecto ac fideli Archithesaurario Generali ac nostri fisci Consiliariis, ut à nostro petitionum ac subsidiorum Brabantiae Quæstori Generali hodierno aut futuro, & ex nummis istarum petitionum *Ludovico de Bils* curet annumerari ac pendi annum florenorum bis mille stipendium dicto pacto concessum, quod etiam nostro Quæstori Generali hodierno aut futuro mandamus ut ita faciat, hujus ac dicti pacti Exemplar authenticum nobis exhibendo prima ac altera vice & quotiescunque res exigit, ab ipso Bilsio literas de receptione stipendii. Adhæc volumus ut quicquid illi ea de causa pendetur, in rationum expensis valeat, ac detrahatur de nummis receptionis Quæstoris uti Generalis petitionum ac subsidiorum Brabantiae hodierni aut futuri, ubi ac quomodo æquum erit, siquidem ita nobis placet. Quod ut placeat, sigillum nostrum hisce appendi jussimus.

Datum in urbe nostra Bruxellis 23. die Novembris. Anno Domini 1663. ac Regnorum nostrorum quadragesimo tertio.

In plica legebatur

Signatum

St. ^{vt.}

A Rege.

Signatum

Vereycken.

In dorso legebatur ita.

D 3

Hodierna

Hodierna die 26. Mensis Novembris 1663. Ludovicus de Bils Coppenſdammi, Bonemi &c. Toparcha juramentum, ad quod hoc programme tenebatur, præſtitit Domino Philippo Guilielmo de Steenhuyſ, Equiti, Baroni Poederleæ, Domino Flerſæ, Moerbecæ &c. Regi à Conſiliis Statûs, Secretario & ſupremo Admiralio atque Brabantix Cancellario.

Me præſente ſignatum

Gaillard.

Atque ſignatum erat ſigillo Regis ordinario in cera rubra impreſſa ex duplici vinculo appendente.

In eodem dorſo ita porro legebatur.

Archithesaurarius Generalis atque fiſci Regii Conſiliarii conſentiunt, quantum in ſe eſt, ut quod hoc programme continetur, effectum ſortiantur, quomodo Rex in illo fieri mandat.

Datum Bruxellis in Concilio fiſci ſub ſignatum Archithesaurarii Generalis atque Conſiliorum 26. Novemb. 1663.

Et erat ſignatum

J. d'Ennetieres, J. B. Maes, P. de Brecht, & J. le Roy.

Concordat cum Originali, de tempore, ſignatura ac ſubſcriptione ut ſupra.

Quod atteſtor

G. de Gyger. Not. Publ.

Declaratio Domini Profeſſoris Gutſchoven.

HOdierna die 16. Aprilis 1664. hora ſexta antemeridiana adiit me Notarium à ſupremo Senatu conſtitutum in Brabantix admiſſum Bruxellis habitantem D. Ludovicus de Bils Coppenſdammi, Bonemi Toparcha, Urbis ac Territorii Ardenburgici Prætor, &c. ut & D. ac Magiſter Gerardus van Gutſchoven Medicinæ Licentiatus, Matheſeos ac Anatomix Profeſſor, Collegiique Breugeliani in Academia Lovaniensî Præſes, ipſe Bilſius mihi Notario quendam fasciculum tradidit, cui incluſum erat ſecretum Anatomix ipſa Bilſii manu ſcriptum atque ſignatum, tribus ſigillis munitum à Notario Leonardo van Zyl, cerâ rubra Roterodami, actum

actum 19. Octobris 1661. præsentibus Domino ac Magistro, Simone van Middelgeest in Curia Hollandiæ Advocato, ac Cornelio Cappellenaer Prætor ac Quæstore in arce Capellana, ac ubi Bilsius & ego Notarius illum fasciculum aperuissimus, atque extraxisset inde alium fasciculum, secretum Anatomix continentem, sigillo ejusdem Bilsii munitum in cera rubra, quo me præsentem aperto, atque ipsi Professori tradito, me secedere jussit Bilsius, atque aliquantò post, D. Gutschoven sub undecimam solùm liquit Bilsius in meo Chartophylacio, cum Professor me vocavit, ac præsentibus Domino ac testibus infrà nominandis sequentia nominavit.

Quod dictus Professor illud scriptum à Bilσιο apertum traditum perlegit, accuratè ad omnia attendit, illud secundum omnes ejus partes ritè percepit, inque eo scripto veram methodum descriptam esse, quàm cum, quàm sine sanguinis effusione tum in hominibus, tum bestiis omnes partes vel minimas & vel capillo minores retegendi.

Quod hac methodo omnes membranæ, fibræ, tunicæ, quàm tenuissimæ exactè atque facillimè separari queant.

Quod terminationes omnium vasorum, vel venarum, arteriarum, nervorum, ductuum roriferorum, vel venarum lactearum, vasorum lymphaticorum &c. possint aperiri ac videri, ut & receptaculum tortuosum cum omnibus suis ramis, sive caput, sive pectus, sive brachium versùs flectantur, nec non Ductus cum appendicibus ut valvulis vel cæteris.

Quod omnium succorum ac humorum succi hac methodo continuari ac perfectè perspicui possint, an sive ab interiore parte ad exteriores fluant, an sive ab exteriori ad interiores, ut & quo pacto illi transvasantur, ac quomodo potùs copiosè quandoque assumptus brevi viis hætenus incognitis in vesicam infundatur: ut & cujusque tandem sit humoris, uti lac, saliva, lachrymæ, semen &c.

Quod hæc methodus ab eo, qui aliqualem saltem dissecandi *εγχειρησιον* habet, peragi possit & demonstrari ac retegì quicquid antè dictum est, vel quicquid optari potest: & quod magis mirandum est, licèt palàm, quicquid dictum est, demonstrari possit, tamen à nemine intercipi, nisi per traditionem, aut hujusmodi scriptum, unde etiam mox percipi potest, vel explicatione orali.

Et ut verbo dicam, hoc secretum vel methodum hujusmodi esse, unde dictus Bilsius æternam laudem mereatur, & quod apprimè faciat ad humanam vitam commodius instituendam, illà enim multi ignoti morbi cum suis

fuis causis possunt innotescere, ut & ad Chirurgos, ut majore *πρόνοια* suam operationem exequi possint.

Significante insuper eodem Professore, illud secretum in se tam evidenter describi posse, ut, qui nunquam Anatomiam viderit, ex illo scripto, quicquid antè dictum est, assequi posset, ita ut generi humano maximo detrimento fuisset, ut tam excellens, utile ac mirabile secretum cum Domino Bilsio intermortuum fuisset, adeoque in perpetuum sepultum, cum moraliter loquendo nemo mortalium illud consequi possit. Significante eodem Professore paratum esse hoc suum testimonium juramento solenni palàm reiterare, ubi & quomodocunque res exiget.

Actum Bruxellis, die, mense & anno quo supra, presentibus Adriano Alexandro Guazzo atque Daniele Pitman, laudatis testibus ad hoc vocatis ac rogatis, atque ipse Professor Exemplar hujus, simul & testes, ac ego Notarius in meo prototypo subscripsimus.

Quod attestor

A. D. Coster Not. Publ.

DESCRIPTION

Quinque corporum conditorum & dissectorum à

D. LUDOVICO DE BILS,
COPPENDAMMI, BONEMI, &c.

Toparcha, Excellentissimo MARCHIONI CARACENÆ, Belgii Gubernatori, nec non Capitaneo Generalis, &c. Exhibitorum
Bruxellis mense Octobris 1662.

PRimum horum corporum est viri abhinc sexennio dissectum: Videre est omnino separatam, excepto in extremitatibus digitorum manuum ac pedum ac unguum: hac cute elevata, detegere est omnes musculos dorsif, brachiorum, manuum, crurum & pedum ab invicem separatos, cum disectorum musculorum capitibus ac caudis suis locis etiamnum affixis.

Intus retegere est truncos, ascendentes ac descendentes, tum arteriæ magnæ Aortæ dictæ, tum venæ cavæ: Videre est, quomodo arteria magna è cavitate cordis sinistra exeat, quomodo brachium versùs dividatus
in

in subclavículas dextras ac sinistras, ac collum versùs in duas carotides: quomodo truncus descendens per crura dividatur in duobus truncis iliatis: quomodo etiam truncus ex vena cava ascendens, ex hepate egrediens, ac juxta dextram cavitatem cordis incedens insigni orificio illi inseritur, atque inde sublimiùs ascendens in plurimos dividitur ramos, quorum jugulares caput versùs ascendunt, ac subclaviculares per axillas brachia versùs. Ac uti videre est truncum ascendentem, sic etiam distinctè videas truncum ex eadem vena descendentem, exeuntem ex hepate, nitidè separatum, ac cum arteria magna sociatum, ex se projicientem duas emulgentes, inferiùs in duos ramos iliacos dividitur, & uterque in suos internos & externos descendentes, ita ab arteriis iliatis ac cruralibus separatos usque in crura: item nervi & pedum & manuum suæ origini ac insertioni affixi distinctissimè repræsentantur, uti cor, pulmones, hepar, intestina, vesica, testiculi tunicis suis tecti, atque periostium ossa tegens.

Præterea elevato cranio, mater dura detegitur cerebrum involvens, qua sublata, undiquaque consideratur: inde sequitur cerebellum cum nervorum paribus septem atque reti admirabili. Oculi, barba, supercilia atque capilli etiam servata sunt, ut & nasus, omnia integra, ita ut qui hoc corpus olim vivum viderint, illud agnoscere possent.

Secundum corpus est etiam viri conditum, cute haud dissecta, pectore & hypochondriis apertis, ubi etiam omnes partes nobiles deteguntur, ingeniosè separatæ; aperitur etiam cranium, quod circum reperitur pericranium, partim ab ipso cranio separatum, intus sunt dura & pia mater cum toto cerebro, naturali suo situ.

Tertium corporum est itidem viri, unde omnis cutis separata est, excepto, in collo, in manibus atque pedibus, quibus etiamnum affixa est: in manibus chirothecarum, in pedibus verò soccorum more. Ita cætera pelliculi corpori modò incumbens, potest levare, ita ut in pectore pericardium ac cor inspiciatur, utrunque apertum, inque situ naturali; vena arteriosa, arteria venosa atque aorta ac vena cava apertis, quò valvulæ in orificiis cordis distinctæ considerentur. Præterea inspicitur diaphragma Thoracem ab hypochondriis separans; inque eo hepar, atque inferiùs folliculus felle cum canali suo cystico cholidi ex hepate exeunti juncto, tum truncus venæ cavæ descendens cum trunco venæ magnæ ejusque ramis sociatus. Vena porta & omnes ejus rami meseraici distinctè separati sunt, inque venu-las plures quàm mille divisi, facilè numerabiles; ubique venis meseraicis

E

sociatur

fociatur ex arteria mesenterica procedentibus. Visitur stomachus cum venis & arteriis, ut & lien cum suis, atque testiculi cum eorum vasis spermaticis, renes cum emulgentibus, & arteriis & venis, atque ureteres urinam in vesicam ducentes cum pudendis.

Quartum corporum iterum est viri, cute modò pedibus, manibus ac capiti affixa, pulmones, cor arteriam asperam, œsophagum, venam (azygos) dictam cum suis ramis distinctissimè ostendens, quamque harum partium arteriis suis copulatam, sc. subclavicularibus, axillaribus & carotidibus aut soporalibus; nervi sub axillis omnes separati, eorumque terminationibus atque insertionibus affixi etiam exactissimè repræsentantur: at super omnia observandus hîc est novus Ductus, Chylifer dictus, secundum dorsi vertebrae à parte trunci ab arteria magna descendens: inde pergendo ad hypochondria patet diaphragma, stomachus, hepar folliculus fellis cum suis ductibus ac valvulis secundum insertionem duodeni. Omnia etiam intestina visuntur, ut & venæ ac arteriæ meseraicæ illis insertæ atque retis more distinctissimè separatae: Renes venis suis ac arteriis emulgentibus affixi ex se, inferiùs duos ureteres mittunt in vesicam usque, unde sequuntur testiculi, prostratae, cæteraque vasa.

Quintum, quod est foeminae cute sua involvitur, atque in capite, pectore hypochondriis, atque cruribus omnia dissecta: ita distinctè percipitur cerebrum fixum in cavitate cranii, oculi, cor, pulmones, hepar, lien renes atque stomachus omnia tunicis suis devoluta: præterea venæ, arteriæ, simul & nervi è foraminibus vertebrarum procedentes, è medullæ spinæ usque ad eorum insertionem in variis corporis partibus, omnes in filamenta sua divisi, vel capillis tenuiores ac subtiliores: hic primum palatium in quo homo habitat, detegitur uteras scilicet inter intestinum rectum situs ac vesicam, nobilissimas partes: collo vulvæ aperto, ac ab utraque parte testiculi foeminae cum venis suis ac arteriis spermaticis, inque pudendis clitoris cum urinarii ductus orificio.

Habes itaque quinque istorum corporum secundum designatas partes ingeniosè dissectorum descriptionem, unde duo miranda observanda veniunt: unum quod cum excrementis in intestinis condita sint, sanguine in aliquibus venarum & arteriarum, omni cerebri substantia in capite, atque omento in ventre, neque quicquam condituræ uspiam corporibus, aut eorum partibus cernitur adhærere, omnia quippe subtilissimè penetrat ad impediendam corruptionem. Alterum, quod tot partes tum ingeniosè separatae

separatæ sint ac præparatæ in corpore sine corruptione aut putre, factione antequam condiatur : quod raram ἐγχειρησιν in dissecando, atque exactam omnium corporis partium, etiam minimarum cognitionem, ac præterea sanguinem aliosque humores transvasandi, quo ea ratione vasa repleantur ac intendantur antequam separentur.

Inventio est Scholis Anatomicis utilissima ac necessaria ea quippe ratione cunctis anni tempestatibus commodè fieri potest explicatio partium, atque αὐτοψία demonstrari studiosis, ut hac ratione omnes partes cum earum connexionem, figura, quantitate atque insertionem memoriæ imprimantur, uti data occasione in recente subjecto Anatomiam exerceant, promptiores sint ad cuncta primo intuitu percipiendum, quod aliàs fieri nequit, nisi longævo annorum spatio, quia subjecta recentia non semper sunt ad manum.

Præterea ista condiendi scientia est admirabilis, qua corpora condiuntur inaperta; ita ut cerebrum, oculi, cor, pulmones, hepar, cunctaque intestina integra maneat, subjecta cognoscibilia, ac situ ferè naturali.

*Ita repertum ac notatum à G. van Gutschoven in Academia Lovaniensi
Anatomes ac Matheseos Professor Regius.*

Bruxellis 4. Novembris 1662.

Litera ad D. Graphiarium Bouton.

Nobilissime Domine.

Ego & D. Professor Gutschoven Lovani jam occupamur maximè, quàm publicè quàm privatim varias habuimus dissectiones, subjectum humanum expectamus, quod in mensem Majum præparandum sit ac servandum, ad cujus dissectionem Te cæterosque Dominos invitabimus, cumque ad præparationem hujus magnos sumptus fecerim, quorum gnarus est D. Gutschoven, cumque nunc stipendium meum in hunc annum elapsum sit, Te submissè rogo, ut hac in re mihi sis auxilio, ut illud accipiam sine mora, quod operationes nostras Anatomicas maximè inhiberet, cum diu noctuque allaboramus, quò subjectum ritè decollatum consequamur, quomodo nunc Arschoti virgo quædam infelix facinus passa, quod mea methodo in Martium proximum præparatum, ac dissectionis dies tempestivè publicata, quæ per septimanas 7. vel 8. in illo subjecto continuata innumero-

sam hospitum multitudinem advocabit. Te non latet non admodum mihi favere Thesaurarium, quare ad Te insignem quippe omnium scientiarum Protectorem ac Promotorem confugio, ut apud D. Delegatos ac D. Thesaurarium rem agas ejus qui se inscribit.

Tui Officiosissimum

LUDOVICUM de BILS De Coppensdamme.

Lovanii 2. Januarii 1664.

Inscriptio erat.

Nobilissimo Domino Bouton, Stalla, Molla, Balena, Deschella Toparcha, atque Reverendissimorum Brabantia Ordinum Graphiario

Bruxellis.

Quatuor Extracta Epistolarum Domini Gutschoven in Academia Lovaniensi Anatomia Professoris.

Lovanii 3. Maji 1664.

Nobilissime Domine.

Ad tuas literas hoc responsum habe, nos etiam occupamur circa loca corporibus illis conditis, ut & aliis, quæ heri adaucta sunt ad numerum octo & centum parvorum capitum Theatro nostro Anatomico donatorum à D. Charpentier, destinanda: porro quæstio de Religione tua nulla est, hoc enim factum est modò pro forma.

Signatum

G. van Gutschoven, M. P.

Sequentes Epistolæ etiam sic signantur.

Bruxellis 24. Julii 1664.

Nobilissime Domine.

Literæ tuæ mihi traditæ sunt Bruxellis, in Bibliotheca nullus adhuc datus locus, hæc narratio foret prolixior, duo vel tria ago, verùm hac de re nullus sermo, nisi Bibliotheca in totum excidat: securitas tui nunc absente Guberna-

Gubernatore necdum est in tuto : expectatur hîc D. Consiliarius atque Legatus Stockmans, qui Percæ cominoratur prope Lovanium, cum causæ tuæ à Theologis imponetur finis: porrò impatienter à Medicis expectaris: per ocium licebit huc te conferre atque eousque enim negotium protrahi posse videtur.

Bruxellis 19. Augusti 1664.

Domine ac Amice Intime.

Meas ad te, Te datas per Rousseau accepisse spero: antè discessum meum pollicitus erat Consiliarius Stockmans atque Fisci Advocatus absolvere à Theologis de te motas difficultates, hoc antemeridiano tempore rem resciscam, quam nunc scriberem, sed vereor discessum tabellarii.

Bruxellis 21. Augusti 1664.

Domine ac Amice Intime.

Porrò congregati heri Consiliarii super difficultate à Theologis mota vident nihil habere quod opponant, neque potiora te habere posse literarum munimenta quam quæ habes, te sine ullo impedimento quamprimum domum tuam aditurum, ut videas num quicquam opponatur, quod Senatus dirimat, teque protegat.

Harum Epistolarum, ut antè, extractarum Inscriptiones
sic se habent.

*Domino Domino de Bils Coppensdammi, Bonemi Toparchæ, Urbis
Ardenburgi Pratori &c.*

Atque prædicta Extracta cum singulis Originalibus Epistolis (in forma prædicta atque ut suprâ data) reperta sunt exactè concordare.

Hagæ Comitû 26. Octobr. 1665.

A me

M. Beeckmans Not. Publ.

BREVIS ATQUE
COMPENDIOSA HISTORIA
EORUM,

*Quæ spectant Artem ac scientiam Condiendi Balsamo singulari ac methodo,
nulli hæctenus communi, humana cadavera,*

LUDOVICI DE BILS

*Toparchæ Coppensdammi Bonemi &c. Prætoris Civitatis ac Territorii Arden-
burgensis ac Professoris Honorarii in Academia Lovaniensi.*

NULLI non notum est, id quod etiamnum quotidianus rerum eventus docet, artem quamvis ac scientiam non magis inimicos habere, quam ignorantes. Quin reperiuntur non pauci, qui vel ex affectu qualicunque, (prout homines sunt) alii etiam odio tantum ducti vel invidiâ id sibi operæ sumunt, quo Cognitionem pariter ac decus artium scientiarumque (damno Rei publicæ; suisque tantum opinionibus morem gerentes) opprimant extinguantque. Veruntamen (quod Batavis in proverbio est) Mendacium quantumvis celer veritas facile prævertit. Prædicto Ludovico de Bils ad aures pervenit, quosdam circa peculiarem ipsi humana Cadavera Condiendi modum opiniones inter se fovere multum diversas, ac variè disserere. Quin id factum etiam tum, quum utrinque convocati D. Plenipotentarii ad ineunda pacis fœdera sanciendaque intra mœnia Civitatis Bredæ fuere congregati; ibidemque inter alia sermonem indicisse, ac verba (non sine admiratione) facta super extraordinariâ ipsius condiendi methodo, eandemque parum scitè fuisse impugnatam, dicendo; Futilitatem istius jam nunc palam esse, ac liquido argui per corruptionem quinque ab ipso conditorum cadaverum, quæ quidem hodie in Lovaniensi habentur Universitate; idemque insuper probari ex eo, quod ipso modo itidem. Plusquam vulgari condiendum susceperat cadaver Comitissæ Hauteppe, in eoque simul prodiderat methodi sui ineptiam: Imo D. D. Ducem Bourneville ac D. Vaas Advocatum tanquam executores testamenti

menti Comitibus modo dicti Bilsum eo nomine in jus vocasse, postulasseque istam quoad condituram sibi ut satisfaciat. Qualia omnino evenere quidem, verum à malevelis in alienam mentem traducta sunt, eoque animo, ut istam quam ille sibi exstimationem ac famam jam tum apud ipsos Reges, Principes ac Magnates vel ex isto peculiari suo condiendi modo comparaverat, ibidem talia spargendo ac passim dissilendo conspurcarent inquinarentque: Quæ ut omnia certâ ratione prævertantur; ac contrarium orbi (ex vero) innotescat, Bilsius consultum duxit hisce (paucis) respondisse, adeoque enarrando rem, ut gesta est, testatur: primo, quod attinet quinque à se condita Cadavera, in Academiâ quæ prostant Lovaniensi, fuisse ista aliquot annos suâ inpotestate ac manibus; id quod videre est è Testimonio ac descriptione D. Gerardi Gutschoven Professoris Med. ac Matheseos in prænominatâ Universitate singulorum cadaverum, ac ratione dissectionis eorundem (eo fine ut super istis prælectiones vicissim atque ex ordine veniant instituendæ) in calce hujus historiæ exaratis Præterea mansisse eadem ultra biennium Bruxellis, quin iterato in Aulam suæ Excellentiae Marchionis de Caracena fuisse transportata; Nihilominus, ac quantum libet allias nebulosus fuerit; nivibusve an pluviis irriguus aer, osseam semper siccitatem retinuisse, atque etiam in dies & annos continuo per se duriora evasisse, adeoque omni jure ac merito fidem sibi ac famam incorruptibilitatis vindicasse. Sed enim excellentiæ suæ visum fuit tandem Bilsius injungere, suo nomine ista ut transferret Lovanium traderetque ibidem sæpius memoratæ Universitati: Quod ita factum est, adeoque eadem simul optime habita, atque in cistâ cum stragulis (sæno ac stramine interstratis) composita compactaque, (omnino uti nequid ex transportatione detrimenti caperent) isthic tradita sunt. Ubi tum ex arcâ deprompta, ac supra mensam deposita, post denuo (jussu Universitatis, atque ipsâ coram, cistæ priori, eadem curâ ut ante, commissa fuere; decretumque interea dum locus pro ipsis commodior ac satis idoneus foret instruendus, ea tantisper in Bibliothecam Publicam transferre, ibidemque relinquere, donec aliter visum fuerit mandatumque. Quale tamen necquicquam postmodum successit quantumlibet reperitis commonitionibus ad dispiciendum præservandis non tantum cadaveribus, verum etiam debitis super ipsa studiosæ juventuti demonstrationibus oportunum quemvis locum ac commodum. Atqui post aliquot elapsos menses prædicta cadavera rursus ex arcâ ibidem, ubi Bibliotheca est (uti jam ante meminimus)

supra

supra mensam expolita, collocataque sunt, ac permanserunt ; dum id interea temporis ipse nunquam illorum potuit fieri compos, adeoque nec memoratas in gratiam studiosorum exercere demonstrationes illi licitum fuit aut liberum. Quemadmodum id plane constat ex annexo etiam huic ctatulo, prope finem, extracto testimonii Doctorum quorundam Medic. degentium inpræsentiarum ac praxin exercentium Bruggæ, tum autem Lovanii studia sua etiamnum prosequentium. Exeunte Hyeme vocatur de Bils, ut veniat spectatum cadavera, quæ ferebantur corrupta ; Quod ille recusando, respondit, cautius paulo se decrevisse consulere rebus suis, quam ut ista ita male habita nunc accipiat, quæ sc. Quartum circiter mensem, per æstivos calôres, in cistâ compacta, sub tecto Bibliothecæ fervoribus immoderatis oportunissimo permanserant : hinc, ad hyemis exitum, supra mensam opposita fuerant in loco, propter neglectas tectorum pariter ac canalium rimas ruinasque, humidissimo ; (unde etiam bona pars librorum jam tum putredine absumpta perierat.) Quippe in quem per amplissimas fenestras vitris orbas, pluvix simul cum nivibus ac quovis modo uliginosus aer, (adeoque in ipsa quoque cadavera, nullis integumentis munita) irruebant. Atque hoc illud demum ipsissima corruptionis cadaverum causa extiterat, cujusque etiam apud Regem atque Ordines Brabantix manet Universitati reddenda ratio, ut qui tantum quod ipsâ Majestate in decus Academię collatum munus neglectui non solum, verum adeo etiam despicatui habuere, ut ne loco quidem illud ad sui conservationem idoneo dignati sint. Quæ omnia evidenter probant, quinam ista cadavera, alioquin satis superque in ævi plusquam unius durationem adornata, ac per id duritiem perpetuo solidiorem acquisitura, turpiter relicta non adeo, sed omnino corruptioni fuisse tradita. Præterea, quod ad condituram Comitis Hautreppe ; voluit de Bils in eo etiam prospicere famæ suæ, veram istius historiæ summam paucis exarando, quæ ita habere dictus Comes Testamentum suum condi jusserat, idemque postmodum per Codicillum obfirmari ; jusseratque serio utrobique, ac speciatim per Codicillum, Cadaver suum de Bils ut contra interitum modo non omnino vulgari, sed isto sibi peculiari, nec cuiquam hætenus cognito præmuniret, adornaretque : id quod videre est in extracto ejusdem Testamenti pariter ac Codicilli, ut & sententiæ, ac cæteris confirmandæ huic veritati insuper additis annexisque probationibus. Cæterum Comes quamprimum Lovanii supremum obiebat diem, Procurator Generalis (cui nomen van Gent) qui etiam Comiti ab

ab Officiis erat, circa horam decimam vespertinam Bilsium convenit id temporis Bruxellis commorantem, petiitque nomine hæredum ipsius Comitum, cadaver, ejusdem ut condiendum susciperet, quod ille tenuit, tanquam aliis iisque negotiis distractus, quæ se Lovanium secedere non permittebant; sed insistebat Patronus, ni se exorari pateretur, fore ut per Comitem Wacken, quem inter amicos ac familiares numerabat Excellentissimus Marchio de Caracena) ad idem præstandum compelleretur, nec possit ullo modo id (satis honeste) subterfugere. Ita tandem permotus de Bils assensit iteratæ petitioni, quæ sivitque, quem vero modum, aut qualem omnino condiendi methodum intendant memorati hæredes, præsertim, quam conditura sibi peculiaris at minime vulgata nihilominus, quam sex florenorum millibus veniat compensanda; Ad quod Procurator, sibi istâ super re cum D. Vaas Advocato, adjunctoque Testamenti executore postridie communicatis consiliis deliberandum respondit: Quo facto non potuit hic adduci, ut assentiretur tam grandibus impensis, nec tamen abduci facilius ab istâ, (quam conceperat, tanquam debitam Comiti) methodo condiendi soli Bilsio peculiari: Ajebat porro D. Comitissam Wacken, Comitissam Hautreppe Germanam, Lovanii morari, cum illâ rem ultra excussurus, necquicquam dubitans, de Bils quin tam prodigæ facile petitioni renuntiet. Hinc ipsum in ædes defuncti perducit, ubi diversi intererant Med. Doctores atque, inter illos, Doctor Dornix Professor pluries memorata Universitatis, conductisque in cubiculum Comitissæ Testamentum reclusum prælegitur, ex quo palam fit, voluisse Comitem Hautreppe peculiari Bilsio methodo ab eodem condiri: Adeoque ipse denuo rogatus de pretio, institit Priori petitioni. Quapropter Advocatus eâdem vespérâ Rhodâ vectus properat ad Doctores Theologiæ pariter ac juris-prudentiæ in Lovanienfi Universitate, juncta utrorumque consilia implorat ac judicium, quod tandem, (circa ejusdem noctis medium) eo recidit; quod disseccandum foret Cadaver Nostri Comitum, ad indagandam, (præsentibus Med. Doctores) morbi, qui ipsum jugulaverat, longissimi ac diuturni causam: Postea condiendum per Bilsium, in paucos solummodo dies vel hebdomadas, modo tantum vulgari, ac sumptibus (quantum potest) modicis. Post longas rixas contentionesque, si quidem de Bils pro disseccando Cadavere centenos postulabat imperiales; tum insuper alios centum, pro applicandis (si ita Advocato visum foret) Aromatibus, cæterisque ad id requisitis (à pharmacopæo

F

compa-

comparandis) suffarciendisque cerebri, oculorum interiorumque viscerum cavitatibus; convenit tandem inter ipsos de pretio, pactusque, est de Bils trecentos florenos: Adeoque Comitem methodo non quidem istâ sibi peculiari, sed ordinariâ ac prorsus vulgari condiendum suscepit, tantumque in dies aliquot, (uti voluit Advocatus Vaas) sc. dum sepulchralia ipsius adornarentur, ac conderentur busta. Omnes hosce Machinas hic homo moliebatur instruebatque per absentiam D. Ducis Bourneville ac Comitis Wacken ut probe conscius adversissimæ istas supremæ voluntatis ac Testamenti Comitis Hautreppe; quippe quod non tantum ipse condiderat, sed præterea iterato prælectum audierat: at non alio fine, quam ut Bilsium legato à Comite pro singulari, quam intenderat, conditurâ ipsi designato frustraretur. Voluerat insuper Comes, postquam Balsamo conditus foret, Cucullum indui Ordinis Capucinorum, atque in choro templi eorundem manus pariter ac pedes, cum facie, nudus locari, publice ac palam spectandus: sicuti factum est. Verum post, quum spargeretur Bilsium Comitis Hautreppe Cadaver methodo neutiquam vulgari, atque in annos centum & ultra conservandum, condidisse; ipse haud difficulter intellexit, hæc omnia in contemptum peculiaris sui artificii apparari; quumq; insuper rescivisset Comitem Testamento jussisse, Cadaver suum Bilsio in omnis ævi durationem instruendum, ac Balsamo condiendum mandari, judicavit non aliter se posse prospicere nomini suo atque existimationi, quam si Prænominatos contra Testamenti executores, coram Senatu exposcularet, quo per hunc ipsi juberentur promere Testamentum Comitis Hautreppe, eâ parte saltem, quæ supremam illius voluntatem circa cadaveris sui condituram contineret. Quo viso, constitit illam hunc voluisse prorsus extraordinariam, quæ scilicet soli Bilsio propria erat, & non aliam. Ipse igitur litem movere necessario opus habuit ac dicam scribere memoratis executoribus, petiitque, hisce Curia ut per sententiam injungeret, Cadaver Comitis modo tantum vulgari jam ante à se conditum protinus sibi restituant, quo nunc suâ demum methodo id perficiat; missis licet cerebro, oculis ac cæteris visceribus, ut quæ dudum sepulta computriferant. Atque hæc quidem plane constant singula per sententiam hisce simul annexam, quo Lectorem remittimus. Proin nunc luce meridianâ clarius est, quam falso pariter ac malitiose spargatur illud, quod de quinque istis, itemque Comitis Hautreppe Cadaveribus à Bilsio conditis passim circumfertur, adeoque sinistris super istâ re quorumvis seu præ-

præconceptis forsan opinionibus idem sperat satisfecisse: Quin (si quidde-
cus) non tanquam artificium suum venditet, sed ut rei (quam profitetur)
infucata veritatem Universo orbi probet; offert se, ac quodvis Cadaver
(dummodo id rogatus à Rege, Principe, Re-Publicâ seu quibusvis po-
tentioribus) cum omnibus suis visceribus, cerebro, oculis &c. Separatis-
que à se invicem venis, arteriis, nervis, musculis cæterisque omnibus &
singulis condiendum adornandumque prorsus atque fuere illa, quæ olim
sæpius memoratæ Universitati tradita, hinc à D. Marchioni de Caracena
non semel ibidem spectata, ac tandem à D. Gutschoven mox subsequenti
scripto delineata sunt, etiamnum suscipere paratissimus est.

Actum Hagæ-Comitis 4. Aprilis 1668.

Subscriptum erat

LUDOVICUS DE BILS De Coppensdamme.

*Extractum è Testimonio Doctorum Med. Bogardi & Baudens
praxin exercentium Brugge 6. Octobr. 1665.*

AC quandoquidem facultates Theologiæ ac jurisprudentiæ neglexe-
rant multa diversimode prætexentes satisfacere mandato Regiæ
Majestatis, locum cadaveribus Balsamo conditis designando: factum est,
ut (magno nostro damno) nullas super istis institutiones sive à D. Gut-
schoven, seu prænominato de Bils usque Aprilem anni sexagesimi & se-
ptimi acceperimus, non obstantibus plurimis sollicitationibus dictum lo-
cum pro Cadaveribus obtinendi gratiâ à facultate Medicâ institutis.

Actum Brugge 6. Octobr. 1665.

Eratque subscriptum

Franciscus van den Bogaerde & Joannes Baudens.

Concordat cum Originali, collatione factâ per me Simon vander Kuyl,
Not. Pub. Slusæ in Flandriâ, 10. Octobris 1665.

Testimonii ergo

ac subscriptum erat

S. V. Kuyl. Not. Publ.

Extractum è Testamento Domini Ludovici Caroli à Templis Brabantini Comitis Hautreppe &c. (pia memoria) dato 28. Novembris 1663. In quo, (præter alia) habetur id, quod sequitur.

EGO Ludovicus Caroli à Templis Brabantinis commendo animam meam in manus Domini nostri: reddens cadaver terræ, eligensque sepulturam in Templo Sancti Goulen, choro Sanctiss. Sacramenti Miraculorum, ac Busco Parentum meorum; (quibus Deus sit propitius.) Volo ipsorum utriusque reliquæ ut colligantur, ac seorsim reponantur in capulo plumbeo, cui insculpantur vel ictû imprimantur eorundem insignia: Quemadmodum in alia loculo similiter plumbeo cadaveri meo (antea Balsamo condito) adornando itidem Nostra. In quem finem extruatur cella, claudenda desuper cippo ex albo marmore.

Infra scriptum legebatur.

Extractum hoc (collatum cum Originali) cum eodem concordare depræhensum fuit.

Quod attestor

Notar. Regius infrascriptus Bruxellis residens:

Subscriptumque

G. van Gent. Not.

Extractum è Priori Codicillo D. Ludovici Caroli à Templis Brabantinis; Comitis Hautreppe &c. In quo (præter alia) habetur hoc, quod sequitur.

EGO Ludovici Caroli à Templis Brabantinus, Comes Hautreppe, &c. denuo commendans animam meam Deo Omnipotenti: subens (secundum antehac conditi à me Testamenti dictamen &c.) Cadaver meum in perpetuam durationem Balsamo Condiri per Anatomi-
cum

cum de Bils residentem Bruxellis ; reddendo ipsi justam ac condignam mercedem.

Infra scriptum erat.

Extractum hoc (factâ collatione cum Originali Codicillo) cum eodem concordare deprehensum est.

Et subscriptum

Quod attestor

P. van Gent. Not.

D. LUDOVICUS DE BILS

SUPPLEX CONTRA

D. Ducem Bourneville & Advocatum Vaas tanquam Executores Testamenti D. Comitis Hautreppe ; piæ memoriæ.

Rescribentes.

Visum in Senatu suæ Majestatis Delegato in Brabantia.

CAusa Prænominatorum litis Contestantium quando quidem hâc coram Curia Communicatim instructa est ad iteratam usque rei defensionem simul absolutam , secundum petitiones ac libellum prædicti supplicis Curia oblatum 14. Martii 1664. tendentem ad hoc, ut hæredes five executores junctim ac seorsim, tum omnes, quorum quovis modo intererat, jubeantur ac (si opus foret) condemnentur pati, ut Cadaver D. Ludovici Caroli à Templis Brabantinis (piæ memoriæ) per supplicem in omni ætate durationem Balsamo condiatur : proin id absque morâ in locum, quem ipse ad hoc designet, curant transportandum, atque adeo mercedem sibi debitam persolvere, jam nunc palam notam, quemadmodum etiam ipsi fuerat defuncto : Ac si forte communicatio incidat, (quum adeo plana res sit, ac periculum in mora) jubeantur (sub pænâ) adversarii intra brevia admodum intervalla, (ad summum) bis viginti quinque horarum respondere : Curia ut insuper supplici adjudicet suam petitionem ac simul mille (ad minimum) Ducatonum (expensarum ergo, quas facere oporteat) persolutionem, saltem fiduciariam. Perpensis omnibus ; Curia

46 *Brevis ac Compendiosa Historia Condiendi Balsamo Corpora.*

pronuntiat ; quod peractâ jam nunc per supplicem Cadaveris Domini Comitis Hautreppe (piæ memoriæ) modo defuncti conditurâ , atque id ergo factâ solutione ter centum florenorum , tanquam mercede supplici debitâ (cujus adeo mentio facta est in Responso scripto Rescribentium ; iidem Rescribentes hoc ipso satisfacere ; adeoque omnis super re præsentis litiscontentio cessat : Compensans expensas propter rationes.

Pronuntiatum Bruxellis 23. Maji 1664.

Subscriptum erat

De Cort.

Loco

Marselle.

